

Huvudman

Varbergs kommun
uan@varberg.se

Beslut

Datum 2026-10-09

Dnr SI 2026:8513

Sida **1 (7)**

Ärendet

Tillsyn av introduktionsprogrammet språkintröduktion vid gymnasieskolan Peder Skrivares skola, enhet 1 i Varbergs kommun.

Beslut

Föreläggande

Skolinspektionen förelägger med stöd av 26 kap. 10 § skollagen (2010:800) Varbergs kommun att senast den **1 februari 2027** ha vidtagit nedan angivna åtgärder avseende brister rörande elevers individuella studieplaner vid introduktionsprogrammet språkintröduktion, huvudmannens plan för utbildningen på introduktionsprogrammen samt utbildningens innehåll vid introduktionsprogrammet språkintröduktion. De vidtagna åtgärderna ska senast samma dag skriftligen redovisas till Skolinspektionen.

Om Varbergs kommun inte följer detta föreläggande kan mer ingripande sanktioner komma att aktualiseras. Beslutet om föreläggande gäller omedelbart enligt 26 kap. 10 § tredje stycket skollagen.

Beslutet om föreläggande får enligt 28 kap. 2 och 18 §§ skollagen inte överklagas.

Varbergs kommun ska vidta följande åtgärder

Utbildningen på introduktionsprogrammet språkintröduktion

1. Se till att elevernas individuella studieplaner innehåller uppgift om utbildningens längd, som baseras på en individuell bedömning (1 kap. 7 § gymnasieförordningen (2010:2039)).
2. Se till att huvudmannens plan för utbildningen på introduktionsprogrammet språkintröduktion innehåller uppgifter om utbildningens längd (17 kap. 7 § skollagen).
3. Se till att elevernas utbildning på introduktionsprogrammet språkintröduktion endast innehåller svenska eller svenska som andraspråk, grundskoleämnen som eleven inte har godkända betyg i och nivåer i gymnasieämnen (6 kap. 8 § gymnasieförordningen).

Om ärendet

Skolinspektionen har utifrån uppgifter om eventuella missförhållanden inlett en tillsyn av introduktionsprogrammet språkintröduktion vid Peder Skrivares skola i Varbergs kommun.

I tillsynen har Skolinspektionen kontrollerat om verksamheten vid Peder Skrivares skola, enhet 1, följer gällande bestämmelser om utbildningens innehåll och omfattning, individuella studieplaner samt utbildningsplan.

Tillsynen har genomförts genom intervjuer med elever och lärare samt programrektor och rektor på skolan den 15 september 2026. Som en del av tillsynen har även dokumentation granskats, bland annat scheman och individuella studieplaner för samtliga elever på introduktionsprogrammet språkintröduktion samt plan för utbildning gällande introduktionsprogrammen vid Peder Skrivares skola. Huvudmannen har yttrat sig över allt material av betydelse för beslutet.

Motivering av beslutet

Utbildningen på introduktionsprogrammet språkintröduktion

Omständigheter som ligger till grund för bedömningen

Garanterad undervisningstid

Skolinspektionen har tagit del av huvudmannens plan för utbildningen på introduktionsprogrammen för läsåret 2026/2027. I planen anges bland annat att elever på introduktionsprogrammen erbjuds en minsta garanterad undervisningstid om 23 timmar i veckan.

Av elevernas scheman framgår att samtliga elever vid introduktionsprogrammet språkintröduktion har minst 23 timmars undervisningstid utlagd på schemat. Eleverna berättar i intervjuer att deras scheman stämmer överens med den undervisningstid de faktiskt får och att dessa sällan ändras. Lärare berättar att alla elever ges minst 23 timmar undervisning i veckan. Programrektor uppger att han ser till att schemat läggs så att alla elever får minst 23 timmar i veckan. Undervisningstiden följs upp av programrektor som är på plats på skolan dagligen. Huvudmannen uppger i yttrande att säkerställandet sker med utgångspunkt i elevernas individuella studieplaner (ISP).

Programrektor uppger vidare att skolan idag inte har några elever där beslut fattats om att minska undervisningstiden. De har inte heller elever som har färre än 23 timmars undervisning i veckan. Det fanns tidigare en

elev som var i behov av minskad undervisningstid, och då fattade rektor beslut om det.

Utbildningens längd och elevers individuella studieplaner

Av huvudmannens plan för utbildningen på introduktionsprogrammen 2026/2027 framgår bland annat att syftet med introduktionsprogrammet språkintröduktion är att ge en god grund för yrkesverksamhet och fortsatta studier samt för personlig utveckling och ett aktivt deltagande i samhällslivet. Av planen framgår vidare att utbildningens längd avgörs av de mål som utformats i den individuella studieplanen (ISP). Den fortlöpande bedömningen mot dessa mål avgör hur lång tid eleven behöver för att komma vidare i sin utbildning. Utformningen av utbildningen ska ta hänsyn till individuella förutsättningar, och undervisningens längd kan därför skilja sig åt mellan elever.

Rektor uppger att programrektor organiserar för att en ISP tas fram och regelbundet revideras, men det formella beslutet om ISP fattas av rektor. Av utbildningsplanen framgår att eleven och dennes vårdnadshavare träffar mentor på skolan under den första utbildningsveckan för att planera innehållet i elevens ISP. Mentor stämmer av den individuella studieplanen och målen följs upp regelbundet och revideras vid behov. Lärare bekräftar vid intervju att detta faktiskt sker, och berättar att de alltid börjar skollåret med detta individuella möte oavsett vilket år eleven läser. Då sitter de ner och går igenom dokumentet tillsammans och går igenom elevens mål och drömmar, samt bryter ner vad de ska börja jobba med. Även huvudmannen uppger i yttrande att mentorer genomför så kallade ISP-samtal innan skolstart.

Skolinspektionen har tagit del av ISP för samtliga 37 elever på introduktionsprogrammet språkintröduktion. Av dessa framgår syftet med att eleven läser språkintröduktion, vilka kurser eleven läst respektive ska läsa under innevarande läsår, samt hur länge eleven planeras läsa på introduktionsprogrammet.

Elever berättar vid intervju att de planerar att läsa på språkintröduktion i ett eller två år. Av elevernas ISP framgår att utbildningen är planerad till tre år för 36 av de 37 eleverna. Lärare uppger att det handlar om att elever och lärare har olika bild om elevens kunskaper. Det kan vara så att det går fortare för eleven än tre år, och längden kan ändras. Men det tar tid att lära sig begrepp, såväl vardags- som ämnesspråk. Lärarna menar att det är bättre att säga att utbildningen ska pågå under tre år och sedan kanske det bara blir två år, än tvärtom. Av två elevers ISP framkommer att eleverna läser sitt fjärde år på språkintröduktion. Utbildningens längd uppges dock vara planerad till tre år enligt ISP och är inte uppdaterad utifrån faktiska förhållanden.

Elever berättar att de ibland kan behöva vänta med att läsa vissa ämnen, till exempel de praktisk-estetiska. Lärare och programrektor bekräftar vid intervjuer detta. Programrektor uppger vidare att skolan försöker hitta lösningar för de elever som gärna vill läsa till exempel musik och bild.

Utbildningens innehåll

Eleverna berättar om ett pass som på schemat benämns "aktivitet". Då gör de något kul tillsammans hela klassen, till exempel kollar på en film på svenska. Lärare uppger att det är ett pass där de kan ha klassråd, titta på nyhet och göra utflykter. Under passet blandas språkundervisning och aktivitet.

Fem av de sex elever som närvarar vid intervju med Skolinspektionen uppger att de läser vissa ämnen som de redan har grundskolebetyg i, till exempel matematik. Dessa ämnen finns utlagda på schemat och det är obligatoriskt för eleverna att gå på dessa lektioner. Ämnena återfinns även i elevernas ISP. Eleverna berättar att de hellre hade haft mer fokus på svenska eller andra ämnen de behöver för att komma in på nationella program. Den sjätte eleven berättar att ämnena finns med även på dennes schema och ISP, men att hen använder dessa lektioner till studier i andra ämnen. Elever frågar under intervju med Skolinspektionen om möjligheter att istället för grundskoleämnena läsa nivåer i gymnasieämnena. Lärare uppger att eleverna behöver läsa flera olika ämnen på svenska. De kanske till exempel har läst samhällsorienterande ämnen med studiehandledning på sitt modersmål tidigare, men inte på svenska. Eleverna behöver dessa lektioner för att lära sig begreppen i respektive ämne på svenska. Programrektor uppger att positionen på schemat finns kvar även om eleven inte läser det specifika ämnet. I stället blir lektionen ett studiepass i ett annat ämne. Detta framgår dock inte av elevens schema.

Lärarna uppger att skolan erbjuder elever att läsa ämnen på gymnasienivå, för de som redan har betyg från grundskolan. Förra året hade de flera elever som läste gymnasiematematik. Även programrektor berättar att det finns elever som är redo för gymnasiematematik och att det även finns lärare som är behöriga att undervisa i detta. Det är möjligt för eleverna att läsa nivåer i gymnasieämnena och det finns även elever som gör det, uppger programrektor. Vissa ämnen får elever läsa tillsammans med elever på ett nationellt program. Huvudmannen uppger i yttrande att om en elev har betyg i grundskolematematik ska de helst gå vidare till gymnasiematematik, men att detta i så fall bygger på elevens vilja.

Av de ISP för samtliga elever som Skolinspektionen tagit del av framkommer inga uppgifter om att de elever som idag går på språkinträdning läser eller har läst nivåer i gymnasieämnena, utöver modersmål.

Rättslig reglering

Av 17 kap. 6 § skollagen framgår att utbildningen på introduktionsprogram ska bedrivas i en omfattning som motsvarar heltidsstudier. Eleverna har rätt till i genomsnitt minst 23 timmar i veckan (garanterad undervisningstid). Utbildningens omfattning får dock minskas för en elev som begär det och huvudmannen bedömer att det finns särskilda skäl.

Av 17 kap. 7 § skollagen framkommer att utbildningen på ett introduktionsprogram ska följa en plan för utbildningen som beslutas av huvudmannen. Utbildningsplanen ska innehålla uppgifter om utbildningens syfte, huvudsakliga innehåll och längd. För varje elev ska det upprättas en individuell studieplan.

Av 1 kap. 7 § gymnasieförordningen framgår att en elevs individuella studieplan ska innehålla följande uppgifter:

1. vilken studieväg eleven går på,
2. de ämnen och nivåer i dessa ämnen eller de ämnesområden som eleven har valt eller valt bort,
3. övriga ämnen och de nivåer i dessa ämnen som ingår i elevens program eller övriga ämnesområden som ingår i elevens program,
4. om eleven följer ett utökat program och i så fall vilka nivåer i vilka ämnen som ligger utanför det fullständiga programmet,
5. om eleven följer ett reducerat program och i så fall i vilken omfattning samt om möjligt vilka nivåer i vilka ämnen som har tagits bort,
6. om eleven följer ett individuellt anpassat program och i så fall vilka nivåer i vilka ämnen som har bytts ut,
7. när det är aktuellt, elevens studier i grundskolans ämnen, och
8. om eleven får fjärrundervisning och i så fall i vilken utsträckning.

Om eleven går ett introduktionsprogram i gymnasieskolan ska den individuella studieplanen dessutom innehålla uppgifter om

1. utbildningens mål och längd,
2. delar av nivåer i ämnen, annan yrkesinriktad utbildning, praktik och andra insatser som är gynnsamma för elevens kunskapsutveckling och som är avsedda att ingå i utbildningen, och
3. när det är aktuellt, det yrkesområde som utbildningen inriktas mot.

I förarbetena till skollagen anges att huvudmannens plan för utbildningen, i kombination med elevens individuella studieplan, ger den stadga och samtidigt den flexibilitet som är nödvändig för en utbildning med en klar målsättning. Vidare anges att den individuella studieplanen ska följas upp, utvärderas och revideras vid behov i samråd med eleven och i förekommande fall dennes vårdnadshavare. I planeringen spelar studie- och yrkesvägledare en viktig roll för att stödja eleverna i deras studie- och yrkesval (prop. 2009/10:165, s. 455).

Av 6 kap. 8 § gymnasieförordningen framgår att språkintröduktion ska innehålla undervisning i grundskoleämnena svenska eller svenska som andraspråk. Undervisning i enbart dessa ämnen kan bedrivas under en kort inledande period. I övrigt ska språkintröduktion utformas utifrån de bedömningar som ska göras enligt 7 § och innehålla de ämnen som eleven behöver för sin fortsatta utbildning. Utbildningen får innehålla grundskoleämnena som eleven inte har godkända betyg i och nivåer i gymnasieämnena.

Språkintröduktion får kombineras med kommunal vuxenutbildning i svenska för invandrare och motsvarande utbildning vid folkhögskola enligt 24 kap. skollagen. Även andra insatser som är gynnsamma för elevens kunskapsutveckling får ingå i utbildningen.

Skolinspektionens bedömning

Av utredningen i ärendet framkommer att samtliga elever på intröduktionsprogrammet språkintröduktion får undervisning 23 timmar per vecka. Skolinspektionen bedömer dock att det finns brister i arbetet med individuella studieplaner för elever på intröduktionsprogrammet språkintröduktion, huvudmannens plan för utbildningen vid intröduktionsprogrammen samt innehållet i utbildningen.

Utbildningen på intröduktionsprogrammet språkintröduktion ska utformas efter elevers *individuella* behov och förutsättningar mot utbildningens mål. Den individuella studieplanen har tillsammans med huvudmannens plan för utbildning en viktig funktion för planering och uppföljning av utbildning på intröduktionsprogram eftersom dessa program, till skillnad från nationella program, saknar nationellt fastställda programstrukturer och examensmål. Den individuella studieplanen behöver därför fungera som en mer preciserad beskrivning av den enskilde elevens utbildning vad gäller mål, längd och innehåll. Med hjälp av den individuella studieplanen kan lärare och rektorer planera och följa upp elevens utbildning och undervisning för att kunna ge det stöd och den stimulans som eleven behöver för att lyckas i sitt lärande och i sin personliga utveckling.

Skolinspektionen har tagit del av individuella studieplaner för samtliga 37 elever som läser på intröduktionsprogrammet språkintröduktion. Av dessa framgår att 36 av dessa elevers utbildning, det vill säga utbildningen för samtliga elever utom en, planeras till tre år. Lärare uppger att det är bättre att sätta en längre planerad tid för utbildningen och sedan avsluta i förtid, än att tvingas förlänga tiden för utbildningen under utbildningens gång. Det framkommer även att två elever innevarande termin påbörjat sitt fjärde år på språkintröduktion utan att uppgifter om utbildningens längd korrigerats i elevernas ISP. Att skolan inte gör en individuell bedömning av hur länge en elevs utbildning på intröduktionsprogrammet ska pågå utgör en brist.

Individuella bedömningar ska göras i varje enskilt fall, för att så långt som möjligt bidra till att elever så snart som möjligt kommer ut i arbete alternativt fortsatta studier.

Av utredningen i ärendet framkommer att elev och mentor har samtal inför varje läsårsstart där elevens utbildning planeras och ISP upprättas. Skolinspektionen vill särskilt betona vikten av att elevernas ISP faktiskt följs upp, utvärderas och revideras vid dessa tillfällen, och att det säkerställs att uppgifterna i dokumentet är både korrekta och aktuella. I planeringen spelar studie- och yrkesvägledare en viktig roll för att stödja eleverna i deras studie- och yrkesval. Vad gäller utbildningens längd konstaterar Skolinspektionen också att konkreta uppgifter saknas gällande detta i huvudmannens plan för utbildningen på introduktionsprogrammen 2026/2027. Även detta är en brist.

Av utredningen i ärendet framkommer också att elever har kurser i grundskoleämnen i sina individuella studieplaner som de redan har godkända betyg i. Utbildningen vid introduktionsprogrammet språkintröduktion får innehålla grundskoleämnen som eleven inte har godkända betyg i samt nivåer i gymnasieämnen. Detta innebär att även det faktum att elever läser grundskoleämnen som de redan har godkänt i utgör en brist. Programrektor och huvudman har uppgett att det är möjligt för eleverna att läsa nivåer i gymnasieämnen och att det finns elever som gjort och gör detta. Skolinspektionen noterar dock att det, utöver kurser i modersmål, inte finns en enda pågående respektive avslutad kurs i något av samtliga elevers ISP som är markerade som annat än grundskolekurser.

Avslutningsvis konstaterar Skolinspektionen att flera av de ovan påtalade bristerna även noterades vid Skolinspektionens föregående tillsyn vid skolenheten under höstterminen 2023, men åtgärdades efter föreläggande från Skolinspektionen. Utifrån detta konstaterande är det särskilt viktigt att huvudmannen framöver kontinuerligt säkerställer att utbildningen följer gällande bestämmelser för att säkerställa elevernas rätt till en god utbildning.

X Anna Hultgren

Beslutsfattare
Signerat av: Anna Hultgren

X Miriam Werlinder

Föredragande
Signerat av: Miriam Werlinder